

KOMMENTAR TIL TIGERSTADSTEATRETS BREV OM NTOS UTTAELSE TIL STATSBUJSJETTET FOR 2025

Til: Kultur- og likestillingsdepartementet og familie- og kulturkomiteen

Kopi: Tigerstadsteatret v/styreleder Ivar Køhn

Dato: 30.10.2024

Vi viser til brev av 20.10.d.å. fra styreleder i Tigerstadsteatret til familie- og kulturkomiteen og Kultur- og likestillingsdepartementet. I dette brevet hevder Tigerstadsteatrets styre at Norsk teater- og orkesterforening (NTO) feilinformerer om teaterets virksomhet i [uttalelsen til statsbudsjettet for 2025](#).

Først av alt vil vi understreke at NTO er glad for alle politiske initiativ til å styrke de økonomiske rammene for musikk- og scenekunstinstitusjonene så vel som for Kulturfondet.

Også i år tar vi til orde for begge deler; en fortsatt gjenoppbygging av institusjonsøkonomien sammen med en styrking av Kulturrådets økonomiske og faglige handlingsrom til å sikre nødvendig bredde og fleksibilitet i Kulturfondets tilskuddsordninger.

Vårt hovedpoeng i avsnittene om postplasseringer og armlengdeprinsippet er at vi forventer bevissthet og ryddighet fra bevilgende myndigheter om hvordan dette prinsippet faktisk sikres i tilskuddsforvaltningen.

Armlengdeprinsippet fordrer at skillelinjene mellom politiske og kunstfaglige beslutninger er tydelige. Det betyr at politikerne må være seg bevisste hvilke virksomheter som kan være navngitte tilskuddsmottakere direkte på statsbudsjettet, og hvilke tildelinger som krever kunstfaglige fagfelle vurderinger. Kulturrådet er statens viktigste forvaltningsorgan for å sikre at enkeltvedtak om fordeling av tilskudd som fordrer kunstfaglig skjønn gjøres på en armlengdes avstand fra politiske myndigheter.

Prinsipper og forvaltningsstrukturer

Tilskuddet til frittstående kompanier eller personlige kunstnerskap kan etter vårt syn ikke forvaltes direkte på statsbudsjettet på lik linje med varige institusjoner. Det betyr altså at frittstående kompanier, kunstnerskap og prosjekter på den ene siden og institusjoner på den andre siden ikke kan blandes sammen i tilskuddsforvaltningen.

Dette er viktig for å sikre både kompanienes og institusjonenes kunstneriske frihet, så vel som kunstnerisk og kulturfaglig makspredning.

Et avgjørende karakteristika for en varig institusjon er slik vi ser det at virksomheten har en skiftende kunstnerisk ledelse på åremål, og dermed eksisterer uavhengig av de kunstnerne som en gang etablerte virksomheten.

Dette skiller en institusjon fra et personlig kunstnerskap, og er uavhengig av om kunstnerskapet eller kompaniet er organisert som aksjeselskap med et styre, om det har et arbeidsgiveransvar og engasjerer frilansere, herunder regissører og dramatikere.

Vi gjør oppmerksom på at disse sistnevnte kjennetegnene deles av flere av de kompaniene som søker om tilskudd fra ordningene i Kulturfondet – slik også Tigerstadsteatret gjorde innværende år da de søkte ordningen *Fri scenekunst – kunstnerskap* som nettopp er ment å treffe de personlige kunstnerskapene.

Kulturrådet og utvalgene som fordeler fondsmidlene består av skiftende medlemmer med ulik fagkompetanse, geografisk tilknytning, kunstsyn og bakgrunn. Det samme gjelder for de forskjelligartede scenekunstinstitusjonenes skiftende kunstneriske ledere som hver og én, innenfor sin kunstneriske profil, velger hvilke kunstnerskap, prosjekter og estetiske uttrykk de vil utvikle og satse på.

Samlet bidrar dette til at ulike kunstfaglige vurderinger supplerer og utfordrer hverandre og sammen preger utviklingen av scenekunsten.

Opprydding

Denne forståelsen av armlengdeprinsippet, og hvordan dette prinsippet best sikres i tilskuddsforvaltningen, var utgangspunktet for at vi i 2021 var kritiske til at tilskuddet til andre frittstående scenekunstkompanier som Verdensteatret og Jo Strømgren kompani i 2021 ble flyttet fra Kulturfondet til kap. 320 post 75.

Det var også utgangspunktet for at vi i 2023, i likhet med nærmere 250 scenekunstnere og produsenter, støttet regjeringens forslag om at en ny tilskuddsordning for scenekunstgrupper legges inn i Kulturfondet.

Den gang (som nå) var det like vesentlig for oss som det var for disse kunstnerne at kunstfaglige fagfellevurderinger må være førende ved tildeling av offentlige midler til personlige kunstnerskap og kunstprosjekter, og at disse faglige beslutningene ikke skal kunne overprøves eller instrueres politisk.

Vi er derfor glade for at den nye ordningen ble plassert i fondet under Kulturrådets selvstendige forvaltning, og at tilskuddene til Jo Strømgren Kompani og Verdensteatret avvikles på kap. 320 post 75 som følge av etableringen av denne ordningen. Dette har ingen sammenheng med verdien eller anerkjennelsen av disse kompaniene.

Dette handler derimot om å opprettholde forvaltningsstrukturer som sikrer at offentlige midler til selvstendige kompanier fordeles innenfor et slikt veletablert armlengdesystem som Kulturrådet representerer, og at politikere ikke løfter enkeltkompanier inn på statsbudsjettet.

Autonomien er like viktig i kunsten for et ungt publikum

Vi vil understreke at armlengdeprinsippet er like viktig i forvaltningen av tilskudd til de virksomhetene som har barn og unge som sin hovedmålgruppe, som det er i tilskuddsforvaltningen på det profesjonelle kunstfeltet som sådan.

Da kan ikke enkelttilskuddene til frittstående kompanier forvaltes på kap. 325 post 78 *Barne- og ungdomstiltak* og besluttes politisk.

Det gjelder prinsipielt og uavhengig av om det er tilskuddet til Tigerstadsteatret, Feil Teater, Cirka Teater, Teater Joker, Rimfrost produksjoner, New International Encounter (NIE), MAdam Pysj eller noen av de mange andre kompaniene som, sammen med scenekunstinstitusjonene, gjør et så viktig arbeid for å sikre barns rett til kunst slik den er nedfelt i barnekonvensjonens artikkel 31.

Lovfesting av armlengdeprinsippet

Regjeringen har varslet at lovproposisjonen med endringer i kulturloven legges fram denne høsten. I [høringsnotatet](#) foreslås en to-delt lovfesting av armlengdeprinsippet. I tillegg til at dette prinsippet innarbeides i kulturlovens formålsparagraf, foreslås en konkret og bindende rettsregel som ny § 2 a:

§ 2a Prinsippet om armlengds avstand

Avgjerder som i hovudsak er baserte på kunstnerisk eller kulturfagleg skjønn, skal treffast av personar eller verksemder med relevant fagkompetanse. Politiske styresmakter kan ikkje overprøva eller instruera om innhaldet i slike avgjerder [..].

Vi ser fram til at en slik lovfesting kan bidra til en større bevissthet om hva armlengdeprinsippet betyr, og en større grad av felles forståelse av hvordan det best sikres i praksis.

Dette håper vi kan løfte de prinsipielle og strukturelle spørsmålene i vår uttalelse. Vi imøteser en god dialog fremover om hvordan utviklingen av gjennomsiktede forvaltningsstrukturer, sammen med en informert tilskuddspraksis, på best mulig måte kan ivaretar armlengdeprinsippet.

Vennlig hilsen

Norsk teater- og orkesterforening

Bodil Kjelstrup
styreleder

Morten Gjelten
direktør